

KS. KRZYSZTOF KONECKI*

WŁOCŁAWEK–TORUŃ

ORCID: 0000-0003-4322-8366

Ks. Kazimierz Skoczylas, *Wartości religijno-moralne młodzieży ponadgimnazjalnej Kujaw wschodnich*, Wydawnictwo Duszpasterstwa Rolników, Włocławek 2016, ss. 231.

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2018.012>

Autorem książki jest ks. dr hab. Kazimierz Skoczylas, adiunkt na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu. Recenzję wydawniczą napisał ks. dr hab. Wojciech Hanc, prof. UKSW.

Recenzowana książka posiada wszystkie elementy składowe klasycznej rozprawy naukowej. Mamy tu na uwadze spis treści, wykaz skrótów, wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografię, ankietę, streszczenie w języku polskim i angielskim. Recenzent odczuwa jednak niedosyt powodowany brakiem indeksu nazwisk cytowanych autorów, który jest już standardem w tego rodzaju opracowaniach naukowych.

Zgodnie z tytułem autor podejmuje temat wartości religijno-moralnych młodzieży ponadgimnazjalnych Kujaw wschodnich na tle zachodzących zmian. Dokonujące się nieustannie w Polsce po roku „przełomu”, czyli od 1989 roku przemiany kształtują w nowy sposób świadomość, co wyraźnie oddziałuje także na nowe pokolenia Polaków. Z coraz większą

* Ks. prof. zw. dr hab. Krzysztof Konecki jest kierownikiem Katedry Teologii Praktycznej Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu oraz założycielem i redaktorem naukowym periodyku „Teologia i Człowiek” (kkkonecki@o2.pl).

intensywnością dokonuje się pluralizacja życia społecznego i kulturalnego. Coraz silniej obecna jest kultura masowa. Dzięki otwarciu granic jej różne przejawy docierają do polskich odbiorców w nieskrepowany sposób. Niekiedy na popularności zyskują wartości obce kulturze polskiej. Do zmian charakteryzujących warunki życia w Polsce trzeba dodać zmiany życia w rodzinie. W życiu rodzinnym pojawiają się nowe trudności. Znikają rodziny wielopokoleniowe, zmniejsza się trwałość rodziny, na co wpływają rozwody, a także nowe formy życia rodzinnego. Spada dzietność rodziny, a wiele z nich funkcjonuje w trudnych warunkach materialnych.

W zmieniających się warunkach, stwarzających nowe szanse i ograniczenia, dorastają kolejne pokolenia młodzieży. Rozprawa podejmuje temat wartości religijno-moralnych młodego pokolenia mieszkańców Kujaw wschodnich. Obejmuje ona okres młodości przypadający na szkołę ponadgimnazjalną, ponieważ jest to czas, w którym kształtowanie świata wartości dokonuje się najbardziej intensywnie. Wiadomo, że problematyka wartości była już podejmowana wielokrotnie, a zachowania młodzieży są stałym przedmiotem zainteresowania różnych ośrodków badawczych w Polsce. Jednak każde środowisko i każdy region geograficzny ma swoją specyfikę, która ma znaczenie dla interioryzacji wartości. Podobnie dzieje się na Kujawach wschodnich. Problematyka pracy sprowadza się do poznania, co ułatwia, a co utrudnia skuteczne przekazywanie wartości wypływających z wiary. Jaki jest stosunek młodzieży regionu Kujaw wschodnich do wartości ostatecznych będących celem ludzkiego życia, jaka jest wiedza religijna, jaki jest stosunek do norm moralnych, jakie praktyki są dla niej ważne. Znalezienie odpowiedzi na te pytania jest bardzo ważne dla działalności duszpasterskiej.

W celu rozwiązania postawionego problemu i przyjętych hipotez autor wykorzystał klasyczną metodę dla tego rodzaju prac badawczych, jaką jest metoda sondażu diagnostycznego. Natomiast dla zebrania koniecznych w podjętej problematyce informacji posłużył się ankietą pt. „Wartości i młodzież”. Badanie zostało zrealizowane w szkołach ponadgimnazjalnych Włocławka w 2012 roku.

Struktura książki jest logiczna i przejrzysta. Składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym autor przedstawia model badanej rzeczywistości. Odwołując się do teologii i nauk społecznych, wskazuje na źródła, które wpływają na interesujące wartości. Takim źródłami są działalność

Kościola, działalność wychowawcza rodziny, wpływ edukacji i szeroko rozumiana kultura.

Drugi rozdział zawiera prezentację metody badań i techniki badawczej oraz opis terenu badań. Autor przedstawia w nim metodę sondażu i charakterystykę narzędzia badawczego. Ważnym punktem jest tutaj szeroka charakterystyka Kujaw wschodnich i specyfika szkół Włocławka. Warto zaznaczyć, że specyfikę Kujaw wschodnich ukształtowały wydarzenia historyczne i bieżące uwarunkowania. Ziemie Kujaw wschodnich po zaborach należały do zaboru rosyjskiego.

Trzeci rozdział jest najobszerniejszy i stanowi istotną część rozprawy, ponieważ prezentuje wyniki badań, a więc wartości ostatecznych oraz wartości religijnych i moralnych. Mowa jest w nim o wartościach ostatecznych związanych z celem i sensem życia oraz o wartościach religijnych obejmujących treść wiary i praktyki religijne. Na koniec jest w nim mowa o normach moralnych i ich stosowania w życiu codziennym młodzieży.

Czwarty rozdział zawiera wskazania duszpasterskie i katechetyczne, które mają pomóc w pogłębieniu procesu internalizacji wartości i pogłębieniu oddziaływań katechetycznych i duszpasterskich.

Lektura całości tej książki przekonuje, że mamy do czynienia z opracowaniem niezwykle bogatym w treść i solidnym, jeśli chodzi o aparat badawczy. Autor dokonał ogromnego trudu najpierw w opracowaniu i przygotowaniu ankiet, a później w przestudiowaniu, ocenie i wyciągnięciu wniosków z wypowiedzi ankietowanej młodzieży. Najważniejsze z nich zebrane zostały w zakończeniu i stanowią niezwykle cenny materiał dla wszystkich zajmujących się pracą z młodzieżą, którym szczerze zależy na owocach swojej pracy wychowawczej i pedagogicznej.

Wnikliwa lektura książki rodzi uznanie, a w konsekwencji prowadzi do podkreślenia merytorycznych walorów osiągnięć. Do nich należy zaliczyć ukazanie polskiemu czytelnikowi szerokiej perspektywy odniesień młodego pokolenia mieszkańców Kujaw wschodnich do wartości religijno-moralnych.

Książka jest bardzo starannie przygotowana i zaprezentowana pod względem formalnym. Także od tej strony ujawniła ona dobre przygotowanie metodologiczne jej autora. Przede wszystkim uderza przejrzysta i logiczna struktura kompozycyjna rozprawy. W strukturze pracy widać poprawne wnioskowanie. Język, którym jest napisana, przez swą staran-

ność i literacką poprawność ułatwia odbiór niełatwej niekiedy treści tego opracowania.

Książkę ks. Kazimierza Skoczylasa należy uznać za ważny wkład i przyczynek do poznania i zgłębiania świadomości części mieszkańców Kujaw. Jest to studium – owoc bardzo uszczegółowionego namysłu nad poznaniem kształtowania się i zgłębiania wartości i praktyk religijnych młodzieży naszego czasu i naszego regionu. To ważna praca i pomoc tym wszystkim, którzy zajmują się nie tylko *ex professo* pedagogiką i katechetyką, lecz także pracują w katechezie i duszpasterstwie. Dlatego należy wyrazić wdzięczność i pogratulować autorowi opracowania tak ważnej i przydatnej książki.